

Władza rodzicielska

Materiał informacyjny

Czym jest władza rodzicielska?

To zarówno **prawa jak i obowiązki**, które wobec małoletnich dzieci mają ich rodzice. Obowiązuje ona do ukończenia przez dziecko 18 roku życia (osiągnięcia pełnoletności), po tej dacie wygasa.

Przykładowe prawa i obowiązki:

- ❖ Wykonywanie pieczy nad osobą i majątkiem dziecka
- ❖ Reprezentowanie dziecka (z wyjątkami określonymi w ustawie)
- ❖ Sprawowanie zarządu majątkiem dziecka poza dochodami własnymi dziecka i przedmiotami oddanymi mu do swobodnego użytku
- ❖ Poszanowanie godności i praw dziecka
- ❖ Troszczenie się o fizyczny i duchowy rozwój
- ❖ Przygotowanie dziecka do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień
- ❖ Prawo do wychowania i edukacji dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami moralnymi i religijnymi, ale z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, wolności jego sumienia, wyznania, przekonań
- ❖ Prawo do wymagania posłuszeństwa, dziecko natomiast może w sprawach, w których może samodzielnie podejmować decyzje, powinno wysłuchać opinii i zaleceń rodziców formułowanych dla jego dobra.
- ❖ Prawo do oczekiwania od dziecka posiadającego dochody z własnej pracy do przyczyniania się do pokrywania kosztów utrzymania rodziny we wspólnym gospodarstwie domowym
- ❖ Prawo do kontaktów z dzieckiem, niezależnie od przysługującej władzy rodzicielskiej
- ❖ Obowiązek wzajemnego szacunku i wspierania się
- ❖ Zakaz kar cielesnych
- ❖ Obowiązek dostarczania środków utrzymania i wychowania (obowiązek alimentacyjny)

Należy pamiętać, iż zgodnie z art. 95 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: *rodzice przed powzięciem decyzji w ważniejszych sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka powinni je wysłuchać, jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwala, oraz uwzględnić w miarę możliwości jego rozsądne życzenia.*

Komu przysługuje?

Władza rodzicielska przysługuje co do zasady obojgu rodzicom (art. 93 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). W przypadku śmierci jednego z rodziców, władza przysługuje drugiemu.

W przypadku rozstania się rodziców, sąd może ze względu na dobro dziecka określić sposób wykonywania władzy rodzicielskiej, poprzez pozostawienie jej obojgu, powierzenie władzy jednemu z rodziców z ograniczeniem jej drugiemu z nich.

Ingerencja sądu

W zakresie swoich uprawnień, sąd opiekuńczy może zaingerować w sposób wykonywania władzy rodzicielskiej wobec małoletnich dzieci. Przede wszystkim, może zobowiązać rodziców lub dziecko do pracy z asystentem rodziny czy umieszczeniem dziecka w placówce wsparcia dziennego lub szeregiem innych form. Może również określić jakie czynności będą wymagać zgody sądu opiekuńczego czy poddać wykonywanie władzy stałemu nadzorowi kuratora sądowego.

Jedynie postanowienie sądu opiekuńczego może zmienić powyższą zasadę, co do jednego lub obojga rodziców. Najczęściej ma to miejsce w trakcie postępowania o rozwód lub o ustalenie ojcostwa. Oznacza to, że w wyjątkowych sytuacjach, z uwagi na dobro dziecka, sąd może orzec np.:

- 1) **O ograniczeniu władzy rodzicielskiej**, np. poprzez:
 - Ograniczenie do współdecydowania o planowanych zabiegach medycznych, wyborze szkoły z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i preferencji małoletniego
 - Zobowiązanie rodzica do podjęcia terapii w zakresie postaw rodzicielskich lub uczęszczania na warsztaty doskonalenia umiejętności wychowawczych wraz ze zobowiązaniem do przedstawienia sądowi zaświadczenia o odbytej terapii indywidualnej w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

- 2) **O pozbawieniu władzy rodzicielskiej**, w przypadku gdy władza nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody lub rażącego zaniedbana obowiązków względem dziecka. Rodzice powinni wykonywać władzę rodzicielską tak, jak wymaga tego dobro dziecka i interes społeczny. Powszechnie przyjmuje się, że pozbawienie władzy rodzicielskiej jest możliwe wyłącznie, gdy rodzic zaniedbuje dziecko, stosuje przemoc lub nie utrzymuje kontaktu. Tymczasem, możliwe jest pozbawienie władzy rodzicielskiej rodzica, który nadużywa władzy rodzicielskiej. Może się to objawiać stosowaniu kar cielesnych, utrudnianiu wykonywania władzy rodzicielskiej drugiemu rodzicowi, np. poprzez kwestionowanie decyzji o planowanym leczeniu, przez co może ono nie dojść do skutku a jest niezbędne dla zdrowia dziecka.

- 3) **O zawieszeniu władzy rodzicielskiej**, czyli ustaleniu, że władza rodzicielska nie może być wykonywana przez rodzica z uwagi np. na długotrwałą chorobę czy pobyt w zakładzie karnym.